

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Dilin İkrar Etmesi ve Kalbin Tasdik Etmesi Gereken Dinen Bilinmesi Zaruri Meseleler

**Müellif: Şeyh el-Fakih; küçük Malik; Batı'nın Maliki, Abdullah
İbni Ebi Zeyd el-Kayravani (310/386H)**

Eser: el-Risale

İbni Ebi Zeyd el-Kayravani (310-386H)

'Şeyh el-Fakih', 'Küçük Malik' ve 'Batı'nın Maliki' lakaplarıdır.

İbni Makula ve Kadı Hazza isminin Abdu'r-Rahman olduğunu belirtmişlerdir. Nifza Kabile'sindendir. Hicri 310 yılında Tunus Kayrevan'da doğduğu için Kayrevani olarak bilinmektedir.

Döneminin en büyük Maliki alimidir. Maliki fıkhında ve açıklanmasında çok mühim yeri vardır. Muazzam bir ilmi ve müthiş hafızası olan bir kimse olarak tanınmıştır. Kaleme aldığı eserleri de bunu göstermektedir. Eserlerinde yer alan uslûbu akışkan, şüpheleri giderici ve ifade ettiklerini apaçık açıklayan bir kimse olduğunu ortaya koymaktadır. Çeşitli fırkalara reddiyeler yazmıştır. Takvalı, titiz, iffetli bir kimsedir. Birçok beldelerden insanlar onun ilminden istifade edebilmek amacıyla kimi hicret etmiş kimi de seyahat etmiştir. Kitapları bütün beldelere dağılmış ve herkesce bilinir eserlerdir.

eş-Şirazi onun "Küçük Malik" olarak bilindiğini nakleder. Ebu'l-Hasan el-Kabisi onun güvenilir bir ravi ve kendi döneminin imamı olduğunu söyler. Ebu'l-Hasan Ali ibni Abdullah el-Kattan şöyle der: "Ben Ebu Muhammed ibni Ebi Zeyd'i es-Sebai'nin onu takip ettiğini görene kadar ben onu takip etmezdim." Ebu Bekir ibni et-Tayyib onun üstünlüklerinden bahsetmiştir. Doğu'nun alimleri de onun hakkında övgü dolu sözler etmiştir. İbni Mücahid el-Bağdadi ve onun akranları Ebu Muhammed ibni Ebi Zeyd'en icazet talep etmişlerdir. Ebu Abdullah el-Meyruki onun hakkında şu ifadeleri kullanır: "İlim sahibi, titiz, yüce ve zeki bir kimseydi. Kendinden bahsetmeye gerek kalmayacak şekilde meşhur olmuştur."

ed-Davudi şöyle der: "Hakkı takip etmede aceleliydi. Beldesindeki fakihlerden fıkıh öğrenmiş ve dinlemiştir. Ebu Bekir ibni el-Lubbad ve Ebu'l-Fadl el-Mumsi'ye (ilim elde etmede) güvenmiş (ve onlardan ilim tahsil etmiştir) ayrıca Muhammed ibni Mesrur el-Assal, Abdullah ibni Mesrur ibni el-Haccam, el-Kattan, el-İbyani, Ziyad ibni Musa, Sa'dun el-Havleni, Ebu'l-Arab, Ebu Ahmed ibni Ebi Sa'id, İbni Ebi Süleyman'ın talebesi Habib ve diğerlerinden ilim tahsil etmiştir. Hac için yolculuk etmiş ve (orada) İbnu'l-Arabi, İbrahim ibni Muhammed ibni el-Münzir, Ebu Ali ibni Ebi Hilal, Ahmed ibni İbrahim ibni Hamad el-Kadı'dan (ilim) işitmiştir. Ayrıca el-Hasan ibni Bedr, Muhammed ibni el-Feth, el-Hasan ibni Nasr es-Susi, Darras ibni İsmail, Osman ibni Sa'id el-Ğarabuli, Habib ibni Ebi Habib el-Cezeri'den ve diğerlerinden de (ilim) işitmiştir. İbni Şaban, el-Aburri ve el-Mervezi ondan icazet talep etmiştir. Çok sayıda kişi onu dinlemiş ve ondan fıkıh tahsil etmiştir. Kayrevan'daki takipçileri arasında Ebu Bekir ibni Abdu'r-Rahman, Ebu'l-Kasım el-Baraza'i, el-Acdabi'nin oğlu el-Lubeydi, Ebu Abdullah el-Havvas ve Ebu Muhammed el-Mekki el-Mukri de bulunmaktadır. Endülüs'den olup da onu takip edenler arasında Ebu Bekir ibni Mevhab el-Makburi, Ebu Abdullah ibni el-Hazza ve Ebu Mervan el-Kanazai de bulunmaktadır. (Fas yakınlarında İspanya'ya bağlı özerk il statüsünde olan bugünkü adıyla Ceuta denilen) Septe'deki takipçileri arasında Ebu Abdu'r-Rahman ibni el-Acuz, Ebu Muhammed ibni Ğalib ve Halef ibni Nasr bulunmaktadır. Mağrib halkından da Ebu Ali ibni Emdekatu es-Sicilmasi de bulunmaktadır."

Kaleme aldığı 35'den fazla kitabı vardır. Eserleri arasında şunlar zikredilebilir: Kitab en-Nevadir ve'z-Ziyadat ale'l-Mudavvana (Fıkıh Ansiklopedisi'dir içeriği o döneme kadarki bütün Maliki fıkına dair eserlerin özetlenmesi ve başka kaynaklardan meselelerin delillendirilmesidir. 15 cilt ve 8,000 sayfadan daha geniş bir eserdir) ve

daha sonra bu eserin özeti olan Muhtasar Mudavvana, Utibiyye, er-Risale (bu eseri farklı zamanlarda günümüze kadar 50'nin üzerinde şerh edilmiştir), Kitab an Tenbih, Kitab el-Menasik, Kitab el-Beyan, Kitab ek-Vesavis, Kitab el-İstihzar...

Onun takvasını ve keskin zekasını ortaya koyan birtakım rivayetler vardır.

Anlatıldığına göre bir gün Hişam'ın yeğeni Ebu Sa'id'i ziyarete gider. Toplantının başladığını görür. Ebu Sa'id, ona hitaben: Senin kitaplar yazdığını duydum der. Cevaben: Evet (yazdım) der. Allah seni muvaffak etsin der, ve der ki: İşte sana (içinden çıkılmaz) bir sorun. Ebu Muhammed bunun üzerine ona: Allah seni muvaffak kılsın. Söyle bakalım (içinden çıkılmaz) sorunu. Eğer ben (senin soruna karşı cevabımda) doğruysam bunu bana bildir yok eğer hatalıysam bu durumda sen bize öğretirsin der. Bunun üzerine Ebu Sa'id topluluk içerisinde sessiz kalır ve bir daha böyle bir şey yapmaz.

Yine birgün gece namazı için kalkar ve abdest almaya gider. Testiden suyu döker ama su yere dökülür. Tekrar suyu döker ve yine su yere dökülür. Sonra üçüncü defa aynısı olur ve şüpheye düşer şöyle der: (Ey su! Anlaşılan) bize karşı inatçısın. Bunun üzerine bir ses duyar: Çocuk yatağında işedi ve testi yatağın altındaydı. Senin böyle bir sudan abdest almandan hoşlanmadık.

Ebu'l-Kasım el-Lubeydi şunu nakleder: İsa ibni Sabit el-Kabıd, Şeyh Ebu Muhammed ile tanışır. Birlikteyken çok ağlaşırlar ve birbirlerini (sürekli) uyarırlar. Ebu Muhammed (el-Kayravani) ayrılmak istediğinde İsa ona şöyle der: Senin ayağının altındaki halının altına adımı yazmanı istiyorum. Halıyı gördükçe beni(hatırlar ve beni)m için dua edersin. Ebu Muhammed

ağlar ve şöyle der: Allah (azze ve celle) şöyle buyurur: "Güzel söz Allah'a yükselir, salih amel de onu yükseltir." (Fatır 35/10) Ben senin için dua edeyim ama onu yükseltecek salih amel nerde?!!

Yine rivayet olunduğuna göre, Ebu Muhammed bir gün ilim meclisinde kederlidir. Ona bunun sebebi sorulduğunda şöyle der: Ben rüyamda evimin kapısının düştüğünü gördüm. el-Kirmani bu rüyanın yorumu olarak evin sahibinin öleceğini söyler. Ona: el-Kirmani rüya tabirinde Malik gibi midir? diye sorulunca o: Evet hem rüya tabirinde hem de ilimde Malik gibidir der. Çok kısa bir süre sonra da Hicri 386 yılında vefat eder. Allah ona rahmet etsin.

Buraya kadar olan kısım Kadı İyad'ın, 'Tertib el-Merdarik ve't-Takrib el-Mesalik li'l-Marifet Alem Mezheb Malik' isimli eserinde Ebu Muhammed Abdullah ibni Zeyd Kayravani hakkında verdiği bilgilerden derlenmiştir.

Son olarak şu hususları ifade etmekte fayda vardır: Onun yaşadığı dönem birçok fitnenin ortaya çıkması sebebiyle çok zorlu bir dönemdir. Bir yandan aşırı sapık Şii Ubeydi İsmaililerin Kuzey Afrika'yı kontrolü altına alması diğer yandan onların aşırı sufilere verdikleri destek sebebiyle sufilerin güç kazanması bundan başka i'tizal, kader ve benzeri fitnelerin yaygınlaşması özellikle alimler için çok zorlu bir sürece işaret eder. Bu dönemde çok sayıda alim öldürülmüş, öldürülmeyenlerden çoğu da inancını gizlemek durumunda kalmıştır.

Ebu Muhammed susmamış, bu vesileyle çeşitli fırkalara reddiyeler kaleme almıştır. er-Redd ale'l-Bekri ve Keş et-Telbis isimli eserlerini ve Abdu'r-Rahman es-Sikilli'nin el-Keşf ve el-İstihzar isimli eserlerine yazdığı reddiyelerini sufilere reddiye olarak kaleme almıştır. Bundan başka Kelam

ve dine dair hususlarda tartışmanın kınanmasına dair bir risalesi, Kaderiyye'nin reddi'ne dair bir risalesi ve Bağdad Mute'zilesi'nin reddine dair bir risalesi bulunmaktadır. Kadı İyad da bu risalelere değinir.

Tercümesine yer verdiğimiz "Dilin İkrar Etmesi ve Kalbin Tasdik Etmesi Gereken Dinen Bilinmesi Zaruri Meseleler", İbni Ebi Zeyd el-Kayravani'nin "el-Risale" isimli meşhur eserinin ilk babıdır.

Dilin İkrar Etmesi ve Kalbin Tasdik Etmesi Gereken Dinen Bilinmesi Zaruri Meseleler

"Bu zorunlu prensipler, (şu hususlara) kalben inanmayı ve dil ile ikrar etmeyi içermektedir:

Allah (ibadet edilmeye layık) tek ilahtır ve kendisinden başka (ibadet edilmeye layık) ilah yoktur. Ne benzeri ne de dengi yoktur. Çocuğu, babası, karısı ve eşi yoktur. Allah'ın ezeli oluşunun başlangıcı yoktur ne de ebedi oluşunun bir sonu yoktur. O'nu tarif etmeye çalışanlar bunu layıkıyla yerine getiremez, emrini düşünenler O'nun emrini kuşatamaz. (Akli salim) düşünürler O'nun ayetlerinden ibretler alır ancak Allah'ın zatı hakkında düşünceye dalmazlar. "O'nun bildirdiklerinin dışında insanlar O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler. O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır, onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez." (el-Bakara 2/255)

Allah; el-Alim (her şeyi bilen), el-Habir (her şeyden haberdar olan), el-Mudebbir (kainatı yöneten, işleri yerli yerince düzene koyan), el-Kadir, es-Semi (her şeyi işiten), el-Basir (her şeyi gören), el-Aliy (en yüce), el-Kebir (en büyük)'dir. Allah zatıyla, Mecid olan arşının üzerindedir. Allah,

ilmiyle her yerdedir. Allah, insanı yarattı ve nefsinin insana ne türlü vesveseler vermekte olduğunu bilir ve insana şahdamarından daha yakındır. "O, bilmeksizin bir yaprak dahi düşmez; yerin karanlıklarındaki bir tane, yaş ve kuru dışta olmamak üzere hepsi apaçık bir kitapta (Kitab-ı Mübin)dır." (el-E'nam 6/59) Allah, arşa istiva etmiştir ve hükümranlığı üzerinde mutlak kontrol sahibidir. Allah, en güzel isim ve en yüce sıfatlara (el-Esmau'l-Hüsna) sahiptir. Bu isim ve sıfatlara hep sahip olmuştur. Allah, herhangi bir sıfatının yaratılmış olmasından ve herhangi bir isminin muhdes olmasından münezzehtir. Allah, Musa (aleyhisselam) ile, Kendi zatının bir sıfatı olan ve yaratılmamış olan konuşma (sıfatı) ile konuşmuştur. Kendisini bir dağa tecelli etmiş ve dağ, O'nun yüceliğinin ortaya çıkması ile paramparça olmuştur.

Kur'an Allah'ın Kelamı'dır, ne yok olacak bir yaratılmış ne de bir sonu olması zorunlu olan bir yaratılmışın sıfatıdır.

Ayrıca, hayrı ve şerri ile, iyisi ve kötüsü ile kadere imanı da içerir. Bütün bunlar, Rabbimiz olan Allah tarafından belirlenmiştir. İşlerin ne biçimde olacağını kararı, tamamıyla Allah'ın elindedir ve oluş biçimleri Allah'ın kaderi doğrultusundadır. Allah herşeyi henüz olmadan bilir ve herşey O'nun takdir ettiği şekilde olur. Allah'ın, kulunun söylediği yada yaptığı hiçbir şey yoktur ki, Allah bunu takdir etmemiş olsun ve Allah'ın bu konuya dair bilgisi olmasın: "Yaratan bilmez mi? O, Latif'tir (en gizli şeyleri bilir), Habir'dir (her şeyden hakkıyla haberdardır)." (el-Mülk 67/14) Dilediğini sapkınlığa iletir ve adaletiyle onları alçaltır; ve dilediğini hidayete iletir ve cömertliğiyle onları yükseltir. Bu şekilde herkes, Allah'ın daha önceden bilgisi olduğu ve daha önceden onların mutluların (Sa'idlerin) arasında mı yoksa Bedbahtların arasında mı olacağını kararlaştırdığı biçimde yerleştirilir. Hükümranlığında istemediği birşeyin

olmasından yada O'na muhtaç olmayan birşeyin olmasından veya –bütün insanların Rabbi, onların amellerinin Rabbi, onların hareketlerinin ve ölümlerinin zamanını kararlaştırmış olan- Allah'dan başka, herhangi birşey yaratan birinin olmasından münezzehtir.

Allah, onlara hüccet ikamesi yapmak için rasuller gönderendir. Allah (azze ve celle); nübüvvet, uyarma ve risaleti, peygamberi ve nebilerin sonuncusu kıldığı Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) "bir müjdeleyici, bir uyarıcı; Allah'ın izniyle kendi yoluna çağıran bir davetçi ve aydınlatıcı bir kandil..." (el-Ahzab 33/45-46) ile sona erdirmiş (mühürlemiş)tir. Allah (celle celaluhu) Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)'e, -Hakim olan- Kitabı'nı (Kur'an-ı Kerim'i) vahyetmiş ve Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) yoluyla Kendi dosdoğru dinini açıklamış ve bununla Sırat-ı Mustakim'e iletmiştir.

İman edilmesi gereken hususlardan biri de, Kıyamet Saati'nin yaklaşmakta olduğu ve bu hususta şüphe olmadığıdır. Allah (subhanehu ve teala)'nın ölümleri dirilteceğine iman edilmelidir. Allah'ın onları ilk sefer yoktan var ettiği gibi, (ölümden sonra) yine diriltileceklerdir. Allah (subhanehu ve teala)'nın iman eden kullarının salih amellerine misliyle karşılık vermek suretiyle ödüllendireceğine iman edilmelidir. Allah (subhanehu ve teala) mü'min kullarının büyük günahlarını, tevbe etmelerinin fazileti ile bağışlamakta ve küçük günahlarını da büyük günahlardan kaçınmalarının fazileti ile bağışlamaktadır. Büyük günahlarından tevbe etmeyen mü'min kullarının işleri Allah'ın dilemesine kalmıştır: "Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışında kalan (günah)ları ise dilediği kimseler için bağışlar." (en-Nisa 4/48; en-Nisa 4/116) Allah (azze ve celle) Cehennem'i ile cezalandırdığı mü'min kullarını, sahip oldukları iman sebebiyle

Cehennem'den çıkartarak Cenneti'ne gitmelerini sağlayacaktır: "Kim zerre ağırlığınca hayır işlerse, onu görür." (el-Zilzal 99/7) Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in ümmetinden büyük günah işleyen ve Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in onun için şefaatte bulunduğu kimseler, Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şefaati sebebiyle Cehennem'den çıkartılır.

Allah (celle celaluhu) Cenneti yaratmış ve dostları için orasını sonsuz bir yurt olarak hazırlamıştır. Allah (Cennetteki mü'min kullarını) -Kerim olan- Yüzünü görmekle şereflendirecektir. Bu Cennet, Allah'ü Teala'nın -Nebisi ve yeryüzünde ki halifesi olan- Adem (aleyhi selam)'ı içinden çıkarttığı - işler henüz meydana gelmeden ona dair sahip olduğu bilgi ile bu şekilde olmasını kararlaştırdığı- Cennet'tir. Allah (celle celaluhu) Cehennem'i yarattı ve Allah'ı inkar edenler ve ayetleri, kitapları ve elçileri hakkında ilhada düşenler için sonsuz bir yurt olarak hazırladı. Allah'ü Teala onları, Kendisini görmekten hicaplayacaktır (perdeleyecektir).

Allah (azze ve celle), saf saf dizilmiş melekler ile birlikte, Kıyamet Günün'de -bütün insanların, hesaplarını ve cezalarını görmek için- gelecektir. Mizan, insanların amellerinin ağırlığını tartmak için konulacaktır. Kimin (salih) amelleri tartıda ağır basarsa, onlar kurtuluşa ermiştir. İnsanlara amellerinin kayıtlı olduğu defterler verilecektir: "Artık kimin amel defteri sağ yanından verilirse, o, kolay bir hesap (sorgu) ile sorguya çekilecek, ve kendi yakınlarına sevinç içinde dönmüş olacaktır. Kimin de amel defteri, arka tarafından (sol eline) verilirse, o da, helak (yok olmayı) çağırarak, ve çılgın alevli ateşe girecek." (el-İnşikak 84/7-12) Sırat Köprüsü haktır ve insanlar amellerine göre (üzerinden) geçecektir. Karşı tarafa geçenler ve Cehennem'den güvende olmayı başaranlar, farklı hızla karşıya geçerken, (Cehennem'lik olan) diğerlerinin

amelleri onları Cehennem’de kendi yıkımlarına fırlatacaktır. (Yeniden dirilişe dair inanç) ayrıca Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)’in ümmetinin yanına gelerek su içmek isteyecekleri ve içtiklerinde bir daha susuzluk çekmeyecekleri havz’a imanı da içermektedir. Fakat dinde eklemeler veya eksiltmeler yapanlar ondan uzaklaştırılacaklardır.

İman, dil ile söylemek (ikrar etmek), kalp ile İhlas (samimice tasdik etmek), azalarla amel etmektir. İman, amellerin arttığı vakit artar ve (amellerin) eksildiği vakit de eksilir. Yani, imanda artma ve eksilme amellerin vuku bulması yahut da amellerin bulunmayışı ile ortaya çıkar. Söz ile iman, amel olmaksızın yeterli değildir (noksandır). Söz ve Amel ise, niyetsiz tam değildir. Söz, Amel ve niyet ise Sünnet’e uygun olmadıkları müddetçe tam değildirler.

Ehli Kiblede olan hiçbir kimse, günah işlemesi sebebiyle kafir olmaz.

Şehidler diridirler, Rableri katında rızıklanmaktadırlar.

Kurtuluş Ehli’nin ruhları, yeniden diriltilecekleri güne kadar saadet içerisinde. Bedbahtların ruhları ise Hesap Günü’ne kadar azap görecektir. Mü’minler kabirlerinde denenip sorgulanacaktır. Allah, iman edenleri, dünya hayatında ve ahirette sapasağlam sözle sebat içinde kılar.

İnsanların üzerlerinde onların amellerini kaydeden yazıcı melekler vardır. İnsanların ifa ettikleri hiç birşey yoktur ki Rablerinin ilminde olmasın. Ölüm meleği, Rabbi’nin izni ile, insanların bedenlerinden ruhlarını çekip-alıvermektedir.

İnsanlar arasında en hayırlı nesil, Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)’ı

gören ve ona iman eden (sahabeler)dir. Onlardan sonra onları (hayırda takip ederek) izleyenler (tabiin)dir. Onlardan sonra onları (hayırda takip ederek) izleyenler (tebe-i tabiin)dir. Sahabelerin en faziletlieleri, hidayete ermiş dört raşid halifedir. En faziletli olanı Ebu Bekir (radiyallahu anh), sonra Ömer (radiyallahu anh), sonra Osman (radiyallahu anh) ve daha sonra onları takip eden Ali (radiyallahu anh)'dır, Allah Hepsinden Razi olsun. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hiçbir sahabesi hayır dışında anılmamalı ve kendi aralarında ortaya çıkmış anlaşmazlıklar hususunda sükut edilmelidir. Onlar, mümkün olan en güzel kandil olarak değerlendirilmeye en layık ve görüşlerine en fazla saygı duyulmayı en çok hakeden kimselerdir.

Müslümanların, hem yöneticilerinden ve hem de alimlerinden olan emir sahiplerine itaat etmek gerekir.

Ayrıca, selef uymak, adımlarını takip etmek ve onlar için bağışlanma dilemek de zorunluluktur.

Yine, din hususunda kavgaya tutuşmaktan ve tartışmaktan kaçınmak da zorunluluktur.

İnsanların sonradan dine kattıkları her türlü bi'datı terk etmek gerekir.

Allah (celle celaluhu)'nın salat ve selamı efendimiz Muhammed'e, aline, eşlerine ve soyuna olsun."